

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2007. – 716 с.
2. Трансформаційна економіка: Навч. посіб. – 2-ге вид., без змін / В. С. Савчук, Ю. К., Зайцев, І. Й., Малий та ін. За ред. В. С. Савчука, Ю. К. Зайцева. – К.: КНЕУ, 2008. – 616 с.
3. Статистичний щорічник України за 2011 рік / За ред. О. Г. Осауленко. К.: Консультант, 2011. – 567 с.
4. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції (практичний посібник) / За ред. П. Т. Саблука. – К.: ІАЕ, 2000. – 556 с.

***Анотація.** Предоставлена экономическая оценка деятельности вновь созданных субъектов собственности в Украине и определены новейшие тенденции развития отношений собственности в Украине и мире*

***Summary.** Given the economic evaluation of the activities of the newly created subjects of ownership in Ukraine and identified the latest trends of development of relations of ownership in Ukraine and in the world*

УДК: 631.14.:633.1

*Воронянська О.В.,
к.е.н., доцент, кафедра аналізу і контролінгу
Таврійського державного агротехнологічного університету*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЗЕРНОВІЙ ГАЛУЗІ

***Анотація.** В статті розглянуто тенденції інтеграційних процесів в аграрній сфері економіки. Звернуто увагу на подальше укрупнення сільськогосподарських підприємств, на їх роль в розвитку зернової галузі і вплив на економічну ефективність виробництва зерна.*

***Ключові слова:** Інтеграція, зернова галузь, великі підприємства, зерновий ринок.*

Постановка проблеми. Укрупнення сільськогосподарських підприємств за рахунок скорочення середніх і малих є об'єктивною реальністю, але часто призводить до негативних наслідків як в самому аграрному виробництві, так і регіонах розташування таких підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інтеграції в аграрній сфері економіки присвячено певна кількість наукових праць видатних українських вчених-економістів Андрійчука В.Г., Макаренка П.М., Маліка М.Й., Меселя-Веселяка В.Я., Мельника Л.Ю., Саблука П.Т., Шпичака О.М., Яценка В.М. Проте, ринкові умови функціонування з і змінюваним зовнішнім середовищем сприяють постійному розвитку інтеграційних зв'язків, що і потребує подальшого дослідження.

Мета статті. Встановити тенденції зміни розмірів сільськогосподарських підприємств, визначити позитивні і негативні наслідки цих змін.

Основний матеріал. Інтеграційні процеси, що відбуваються в зерновій галузі України, призвели до створення великих зернових холдингів. У визначених межах цей процес є позитивним, тому що дозволяє використовувати всі переваги крупно товарного виробництва. Це: значно більш ефективне використання технічних засобів і технологій виробництва; застосування науково-обґрунтованих сівозмін с чергуванням в них в тому числі і кормових культур; більший доступ до зовнішніх фінансових ресурсів для технічного і технологічного переоснащення власного виробництва; посилення спеціалізації окремих виробничих підрозділів, зосередження в них високопродуктивної техніки, сучасних технологій, більш професійної робочої сили; можливість вести закінчений цикл виробництва – від посіву до кінцевого продукту [6, с.235].

Всі ці переваги впливають з класичного визначення інтеграції:

Інтеграція (Лат. *integratio* - відновлення, заповнення, від *integer* - цілий), сторона процесу розвитку, пов'язана з об'єднанням у ціле раніше різнорідних частин і елементів. Процеси інтеграції можуть мати місце як в рамках вже сформованої системи - в цьому випадку вони ведуть до підвищення рівня її цілісності й організованості, так і при виникненні нової системи з раніше незв'язаних елементів. Окремі частини інтегрованого цілого можуть володіти різним ступенем автономії. В ході процесів інтеграції в системі збільшується

обсяг і інтенсивність взаємозв'язків і взаємодії між елементами, зокрема надбудовуються нові рівні управління.

Іноді під інтеграцією розуміється інтегрованість, тобто деякий результат процесу інтеграції, стан упорядкованого функціонування частин цілого [3, с.252].

Проте, поряд з перевагами інтеграції існують її недоліки. Це: великі території виробництва – часто в межах декількох регіонів, що ускладнює логістику використання транспортних засобів; більш громіздка структура управління такими підприємствами; низька ефективність мотиваційних заходів; незацікавленість в соціальному розвитку територій розміщення підприємства [1, с.212].

За даними Державної служби статистики та НДІ «Укראгропродуктивність» розподіл сільськогосподарських угідь по території України між підприємствами в залежності від їх розмірів склався так, як показано в таблиці 1.

Таблиця 1

Поділ діючих сільськогосподарських підприємств за розміром сільськогосподарських угідь (станом на 1 липня 2011 р.)

Показник	Усього	Відсоток від загальної кількості	Площа с.г. угідь, тис. га	Відсоток від загальної площі с.г. підприємств	Середній розмір підприємств, га
Підприємства з площею с.г. угідь, га	48256	86,0	21570,5	100,0	447,0
У тому числі: до 5	5639	10,1	17,8	0,1	3,2
5,1-10	3983	7,1	31,4	0,1	7,9
10,1-20	4897	8,7	75,6	0,4	15,4
20,1-50	13535	24,2	512,3	2,5	37,9
50,1-100	4895	8,7	350,0	1,6	71,5
100,1-5001	7195	12,8	1757,4	8,1	244,3
500,1-1000	2595	4,6	1870,4	8,7	720,8
1000,1-2000	2549	4,5	3664,8	16,9	1437,7
2000,1-3000	1304	2,3	3188,7	14,8	2445,3
3000,1-4000	640	1,2	2206,3	10,2	3447,3
4000,1-5000	355	0,6	1577,9	7,3	4444,8
5000,1-7000	342	0,6	1975,2	9,2	5775,4
7000,1-10000	175	0,3	1456,0	6,7	8320,0
понад 10000	152	0,3	2886,7	13,4	18991,5
Підприємства, що не мали с.г. угідь, од.	7877	14,0	X	X	X

Таким чином, в нашій державі 3,0% підприємств з площею 3 тис. га і більше займають 46,8% площі сільськогосподарських угідь. Найбільша кількість аграрних підприємств (24,2%) займає площу в межах 20-50 га.

Проте 29,7% сільськогосподарських угідь займають підприємства з площею 7,5 тис. га і більше. В групі підприємств, визначених як 101 найбільше агропромислове підприємство, значна група, а це 14 підприємств, мають площу сільськогосподарських угідь більше 100 тис. га. Їх кількість склала 13,9% від зазначених 101 підприємство. На ці підприємства припадає 51,54% площі сільськогосподарських угідь з середньою площею одного підприємства 238,21 тис. га (таблиця 2).

Таблиця 2

Поділ діючих сільськогосподарських підприємств за розміром сільськогосподарських угідь вище 7,5 тис. га за 2011 рік

Показник	Усього	Відсоток від загальної кількості	Площа с.г. угідь, тис. га	Відсоток від загальної площі с.г. підприємств	Середній розмір підприємств, тис. га
7500,1-8500	11	10.9	93.8	1.45	8.53
8500,1-30000	35	34.7	645.9	9.98	18.45
30000,1-50000	18	17.8	700.4	10.82	38.91
50000,1-100000	23	22.8	1695.6	26.20	73.72
понад 100000	14	13.9	3335	51.54	238.21
Підприємства з площею с.г. угідь, га	101	100.0	6470.7	100.00	64.07

Такі підприємства уявляють з себе багатогалузеві диверсифіковані підприємства, які працюють не тільки в сільському господарстві. Проте, основним видом продукції переважної більшості великих підприємств є виробництво, зберігання і переробка, посередницькі послуги та торгівля зерном [4, с. 76]. Таким чином, в сучасних умовах йдеться про формування стратегії зернової галузі обмеженою кількістю гравців зернового ринку.

Незважаючи на значну концентрацію земельних ресурсів та решти засобів виробництва, досягнути омріяного рівня виробництва зерна – 1 т в

розрахунку на душу населення, навіть в межах Запорізької області, яка є однією з провідних областей в цій галузі, за весь період незалежної України не вдалося. З 1990 по 2011 роки на 3,9% знизився виробіток зерна на одну особу, досягнувши тільки 680 кг. (таблиця 3).

Як бачимо, з одного боку крупні підприємства диктують цінову політику на зерновому ринку, а з другого – вони поки ще не здатні забезпечити продовольчу безпеку країни.

Зернова галузь має вирішити надто важливі завдання:

- виробляти відносно дешеве і високоякісне зерно;
- забезпечити стійке продовольче і фуражне постачання зерна;
- нарощування експорту зерна;
- забезпечити стійке функціонування решти галузей сільського господарства;
- забезпечити підвищення добробуту населення країни.

Таблиця 3

**Виробництво зерна сільськогосподарськими підприємствами
Запорізької області в розрахунку на душу населення**

Показники	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2011 до 1990 у %
Зернові культури, тис. т	1494,1	571,8	566,2	1032,3	1191,0	1225,1	82,0
Наявне населення області, тис. осіб	2099,6	2072,4	1948,6	1861,0	1801,3	1791,7	85,3
Обсяг виробництва зерна на душу населення, т	0.71	0.28	0.29	0.55	0.66	0.68	96,1

Зернопродуктовий підкомплекс визначає технолого-економічну єдність взаємопов'язаних і взаємообумовлених складових виробництва і просування продуктів кінцевому споживачу, який має відносну господарську самостійність і економічну відокремленість. Між тим, стратегічна направленість великих підприємств на поглинання середніх і дрібних породжує проблеми, пов'язані з монополізацією галузі в цілому, а також місцевих і регіональних ринків [2, с.38].

В Запорізькій області в структурі посівів зернова група займає від 50% до 90% посівної площі. Переважна більшість аграрних підприємств області (88%) має насиченість зерновими культура в межах 50-70%. І тільки одне підприємство площею 3151 га має більше 80% зернових культур в структурі посівів.

Відсутність державної підтримки і недосконалість державного регулювання зернового виробництва не сприяють підвищенню економічної ефективності галузі. І хоча зростання виходу валової продукції по рослинництву в підприємствах Запорізької області в розрахунку на одного працівника галузі зросло на 5,7% порівняно з 2010 роком, ці досягнення можна віднести більш на сприяння погодних умов.

Висновки. Інтеграційні процеси, що відбуваються а сільському господарстві України є закономірними. Сучасна політична і економічна ситуація в державі не тільки спонукає до укрупнення підприємств, а й стимулює ці процеси, що призводить до монополізації виробництва, ціноутворення, в тому числі і в зерновій галузі. Ситуація вимагає державного підходу до визначення розмірів підприємств, регулювання аграрного підприємництва і підтримки зернової галузі як провідної галузі сільського господарства.

Література:

1. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підруч. для студ. вузів. — К.: Знання, 1999. — 583 с.
2. Дахно І. І. Міжнародне економічне право: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2000. — 160 с.
3. Кабукевич О. Інтеграційні процеси в сільському господарстві як основа формування нових територіальних структур / О. Кабукевич // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. — Випуск 1(21). — 2011. — С. 252-254.

4. Нестерчук Ю.О. Вертикальна інтеграція у системі стратегічних цілей аграрної політики держави / Ю.О. Нестерчук // Актуальні проблеми економіки АПК: колективна монографія / за ред.. Д.К.Семенди, О.І. Здоровцова. – Умань: Видавець “Сочінський”. – 2009. – С. 75-135.

5. Статівка Н.В. Суперечності державного регулювання розвитку аграрної сфери в Україні. // http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Trdu/2010_2/doc/3/04.pdf.

6. Філософський енциклопедичний словник. - М.: Радянська енциклопедія. Гол. редакція: Л. Ф. Іллічов, П. Н. Федосєєв, С. М. Ковальов, В. Г. Панов. 1983. – 840 с.

УДК 658.012.4 (043.3)

*Воротынцев В.А.,
к.е.н., докторант
Приазовский государственный технический университет*

МЕТОДЫ ПЛАНИРОВАНИЯ ФИНАНСОВО-ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ ЖКХ

Аннотация. Рассмотрены методические рекомендации по организации системы планирования финансово-хозяйственной деятельности предприятий ЖКХ, связанные с реализацией функций отдельными центрами финансовой ответственности.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, система управления, планирование, финансово-хозяйственная деятельность.

Постановка проблемы. Особенностью систем управления большинства предприятий жилищно-коммунального хозяйства Украины является их формирование в период планового ведения экономики. Характерно наличие отраслевого министерства, которое ставило задачи и контролировало их выполнение экономическим субъектам ЖКХ в соответствии с государственным нормированием, производственно-хозяйственной программой и целевым финансированием. Управление предприятием ЖКХ сводилось к